

190. ► SZOBOTKA IMRE (1890-1961)

Utca, 1920

Olaj, vászon, 100x73 cm
Jelzés nélkül

Kezdő ár: 25 000 000 Ft / 81 967 EUR
Becsérték: 50 000 000 - 70 000 000 Ft
Estimated value: 163 934 - 229 508 EUR

KIÁLLÍTVA:

► Szobotka Imre (1890-1961) emlékkiállítás.
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1971. augusztus-szeptember, katalógus: 16.

1. Schönberger Armand: Nagyváros, 1920-as évek magántulajdon

2. Jean Metzinger: Tájkép, 1921
Scottish National Gallery of Modern Art,
Edinburgh

Szobotkát pesti tanulmányainak befejezése után Réth Alfréd csábította Párizsba, ahol látta a Függetlenek Szalonján a kubisták műveit is. Apjának írt 1911-es levelében azonban még „kockafestőknek” aposztrofálta Gleizes-t és társait. Ugyanebben az évben tisztviselő édesapja intézte számára első kiállítását, amelyre Székelyudvarhelyen került sor, ahol posztnagybányai szellemben készített munkáit mutatta be. 1912-ben visszatért Párizsba, és beiratkozott a La Palette-re, ahol Metzinger és La Fauconnier korrigált, és a tehetséges ifjú egy évvel később már mesteri fokon űzte a „kockafestészetet”. Olyannyira, hogy 1919-es hazatérése után az első magyar kubista festőnek nevezték el. Habár Szobotka 1912 és 1914 között festett képei valóban a kubizmus élvonalához tartoztak, nem hiába méltatta őket még Guillaume Apollinaire is. Haza térése után, dacolva a hazai konzervatív művészeti ízléssel, kubista stílusban festett alkotások sorát hozta létre.

Amíg párizsi csendéletei kapcsán bátran lehet értekezni az analitikus kubizmus szerkezetességének és az orfizmus élénk színeinek kombinációjáról, addig 1919-es hazatérése után olyan posztkubista képeket festett, amelyek megkísérelték összebékíteni a kubizmus térlátását és fénykezelését az alapvetően természetelvűnek tekintett magyar piktúrával. Ekkoriban készült a nővérét ábrázoló remek portré is, ahol a kristályos kubista struktúra szinte csak átdereng a kép alapvetően impresszionista jellegű, mindazonáltal enyhén megbillentett kompozícióján. Ebben az időszakban készült az *Utca* című kép is, ahol a testek geometriája, és a fény kristályos pászmái szelíden tagolják a kép alapvetően természetű, „naturalista” terét. A festmény vélhetően azt a városrészt ábrázolja, amely nővérenek lakásából tárult a festő elé, aki 1921-es első sikeres Budapesti kiállításáig (Belvedere) a nővérénél lakott. A Belvedere kiállításán Szobotka ezekkel a modern, posztkubista képeivel aratta legnagyobb sikereit, és érdemelte ki a „az első magyar kubista” címet. Az első kiállítás előtt, de már arra készülve festhette meg az *Utca* kisebb méretű párdarabját, a *Falak Budánt* is, amely az *Utcához* hasonló módon, igen finoman forrasztja össze városi tájképpé a kubista falsíkokat.

Az 1930-as Önéletrajzában Szobotka visszaemlékezett kubista eredményeire. E kubista eredmények között az *Utcához* vagy a *Művész testvére*nek portréjához hasonló alkotások legalább annyira izgalmasak, mint a párizsi kubizmus nyelvét akcentus nélkül beszélő, korai csendéletek és portrék. A háború utáni posztkubista festmények érdekességét ugyanis éppen az a magyar „akcentus” adja, amit Kállai Ernő szerkezetes naturalizmusnak nevezett, és ami később a dekoratív avantgárd magyar verziójává vált. Közeli nézve az *Utca* házai tökéletesen engedelmessékednek a perspektíva szabályainak, és felidézi a kubizmus modernségét, amihez visszafogott, barnás-szürkés színharmóniája is nagymértékben hozzájárul. Az *Utca* közepének üde, zöld fái, illetve a lombjukon átszűrődő napfény pászmái egészen optimista és természet közeli hangulatot szöttek a nagyváros komor kubizmusába.

Kaszás Gábor

